

"ONKS' PAKKO JOS EI TAHO?" – MAANPUOLUSTUSAJATTELUN JA SOTILAAN SOSIAALISUUDEN YHTEYDESTÄ

RISTO SINKKO

Kirjoittaja on YTM ja valmistelee Maanpuolustuskorkeakoulun Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitoksella väitöstitkimusta varusmiesten maanpuolustustahdosta.

ABSTRACT

The main concern of this article is the dependency between the propensity to defend the country – or willingness to defend – and soldier's sociability among conscripts. The data was collected in three brigades 2010 and the number of respondents varies between 3 000–1 200. The data is based on a questionnaire survey, which was completed twice for the same respondents, in the beginning of the conscript service and close to the end of the service.

To measure the propensity to defend the country a combined index-type variable was constructed. It is based on 12 items, which are 5-point scales dealing with different ideas and opinions of the defense in general, of the conscript service and of the respondents' experiences during the service. This summary variable is called "defense thinking". Its reliability measure (Cronbach's alpha) is as high as ,931. This variable gives a broader view on the defense thinking than a single distribution of a single question in a survey that is normally used in Finland.

Soldier's sociability is a similarly constructed combined variable. Its 11 items cover two sides of the notion of sociability: social skills and sociability as a personality trait as described by Keltikangas-Järvinen. Reliability measure for this variable is ,797.

The correlation between these two variables is very strong – stronger than

between any other independent variable and willingness to defend the country in this data – $r = ,551$. This result is from the first wave of the survey, and the second wave gave almost as high correlation. This is the first time this kind of dependency was indicated among Finnish conscripts.

Some additional analyses showed, that soldier's sociability was negatively correlated with neuroticism and higher levels of stress. Neuroticism was measured using Big Five Neuroticism Measure, which is an internationally validated test, and stress level was measured using a widely used test among Finnish conscripts and reservists.

The best predictor of soldier's sociability was a measure of social capital, which describes person's resources gained in home and school. Social capital, anyhow, was not directly linked with person's willingness to defend the country. Some non-linear relationships appear to take place here.

Further analysis showed, that soldier's sociability was the best predictor to predict the selection of the conscripts for leadership training. This result left open the question, whether the selection process is the best possible or not. Some implicit factors may interfere in there. This was briefly surveyed among trained platoon leaders, and a minor fraction of them were not fully confident in the training received.

Kansalaisten ja asevelvollisten maanpuolustustahto on esillä jatkuvasti niin politiikkaa koskevissa keskusteluissa kuin muutenkin arvioitaessa sitä, mihin tämä maa on menossa. Tällä artikkelilla haluan ottaa osaa keskusteluun ensinnäkin väittäen, että maanpuolustustahto on arki kielen käsitteenä päätöksenteon kannalta vaikea, koska se on niin helppo ymmärtää, mutta toisaalta ei sittenkään kerro juuri paljoa. Tarkastelen myös maanpuolustustahtoa laajemman maanpuolustusajattelun yhteyttä sotilaan – tässä tapauksessa varusmiehen – sosiaalisuuteen.

MAANPUOLUSTUSTAHTO KAPEASTI NÄHTYÄ

Ei ole aiheellista kerrata tässä maanpuolustustahdon sotilaallisen ja muun tutkimuksen historiaa. Riittänee todeta, että yksi klassinen merkkiteos alalla on Jaakko Valtasen Sotakorkeakoulun diplomityö vuodelta 1954 ja sitä seurannut komiteatyöskentely¹. Maanpuolustustahtoa tutkimaan ja sen ylläpitoa tukemaan perustettiin Henkisen maanpuolustuksen suunnittelukunta ja sille seuraajaksi Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (MTS), joka parlamentaarisen toimikuntana jatkaa edelleen työskentelyään Puolustusministeriön alaisuudessa.

Tämän kehityksen tuloksena kansalaisten maanpuolustustahdon mittaaminen käytännössä supistunut yhden MTS:n kansalaiskyselyissään käyttämän mielipidekysymyksen* vastausten prosenttijakau-

man tarkasteluksi. Tyytyväisinä voidaan todeta, että tilanne on hyvä kun 70–80 prosenttia kansalaisista vastaa, että meidän tulisi puolustautua, jos maahan aseellisesti hyökätään. Näitä prosenttilukuja toistavat jopa kansakunnan johtoon kuuluvat henkilöt ainakin juhlapuheissaan.

MAANPUOLUSTUSAJATTELUN MITTAAMINEN YHDESSÄ VARUSMIESAINEISTOSSA

Väitöstyötäni varten olen saanut käyttööni alun perin niin sanotulle Siilasmaan työryhmälle kerätyn varusmiestutkimuksen aineiston vuodelta 2010. Tutkimuksen suunnittelusta ja aineiston keruusta on vastannut professori Jukka Leskisen johdolla Maanpuolustuskorkeakoulun Käyttäytymistieteiden laitos (nykyisin Puolustusvoimien Tutkimuslaitoksen Toimintakykyosasto). Aineiston erityispiirre on se, että se on kerätty varusmieskohde-ryhmältä sekä palveluksen alkaessa että sen lopulla. Jokaisen vastaajan tiedot kahdelta vastauskerralta voitiin yhdistää.

Kohdejoukko-osastoina olivat Porin Prikaati, Karjalan Prikaati sekä Pioneerirykmentti. Aineistonkeruun yksinkertaistamiseksi jätettiin toiselta mittauskerralta pois 9 kuukautta palvelleet varusmiehet. Varusmiesten palvelusaikarytmityksen mukaan alkukysely tehtiin näissä varuskunnissa palvelukseen astumisen jälkeen vuoden 2010 alussa. Jälkikysely kuusi kuukautta palvelleille varusmiehille tehtiin kesäkuussa 2010 ja 12 kuukautta palvelleille varusmiehille ja varusmiesjoh-

* Kysymys on muotoiltu seuraavasti: ”Jos Suomeen hyökätään, niin olisiko suomalaisten puolustauduttava aseellisesti kaikissa tilanteissa, vaikka tulos näyttäisi epävarmalta?”.

tajille vuodenvaihteessa 2010–2011. Alkukyselyssä vastaajia oli lähes 3 000 ja toisessa kyselyssä eri kysymyksissä vastaajia oli noin 1 200–1 900.

Kaiken kaikkiaan kysely kattoi laajas-
ti varusmiesten sosiaalista taustaa. Siinä
kartoitettiin monipuolisesti myös tutkit-
tavien psykososiaaliseen toimintakykyyn
liittyviä asioita käyttäen kansainvälises-
ti validoituja psykologisia mittareita ja
muun muassa mitattiin stressinsietokykyä.
Näitä koskevia tuloksia en kuitenkaan kä-
sittele tässä, vaan maanpuolustusajattelua
ja sotilaan sosiaalisuutta.

MAANPUOLUSTUSAJATELUN 12 OSIOTA

Empiirisen aineiston käsittelytapana käy-
tin yhdistettyjen summamuuttujien muo-
dostamista, ja ensiksi esittelen maanpuolus-
tusajattelun mittarin. Alun perin lähtö-
kohtana oli, että käytettävissä olevista osi-
oista muodostettiin kaksi erillistä summa-
muuttujaa, yleisen maanpuolustustahdon
summamuuttuja sekä henkilökohtaisen
maanpuolustustahdon eli palvelusmoti-
vaation summamuuttuja. Osoittautui kui-
tenkin, että nämä kaksi korreloivat erittäin
voimakkaasti. Väitöstyöni monimuuttu-
ja-analyyseissa ne käyttäytyivät lähes kuin
yksi ja sama mittari ja siksi lopullinen rat-
kaisu oli muodostaa niistä yksi yhdistetty
summamuuttuja. Jo kahden erillisen sum-
mamuuttujan reliabiliteetit olivat korkei-
ta, ja yhdistetyn muuttujan reliabiliteetti,
Cronbachin alfa, sai arvon ,931.

– Jos Suomeen hyökätään, olen itse val-
mis osallistumaan sotilaalliseen maan-
puolustukseen.

- Jos Suomeen hyökätään, suomalaisten
olisi puolustauduttava aseellisesti kai-
kissa tilanteissa, vaikka tulos näyttäisi
epävarmalta.
- Suomella pitää olla suorituskykyiset
puolustusvoimat.
- Katson oikeaksi, että Suomessa kan-
salaiset ovat velvollisia asein puolusta-
maan maata.
- On oikein, että maan miespuolisten
kansalaisten tulee suorittaa varusmies-
palvelus osana maanpuolustusvelvollis-
suutta.
- Suomen itsenäisyyden aseelliseen puo-
lustamiseen varautuminen on yhtä tär-
keää nyt kuin viime sotien aikana.
- Yleinen asevelvollisuus on Suomessa
”arvo sinänsä”, joka pitäisi säilyttää kai-
kissa olosuhteissa.
- Minulle on ollut tärkeää pärjätä hyvin
armeijassa.
- Olisin tullut varusmiespalvelukseen,
vaikka sen suorittaminen olisi ollut va-
paaehtoista.
- Koin saamani sotilaskoulutuksen tär-
keäksi.
- Yritin suoriutua mahdollisimman hy-
vin varusmiespalveluksessa.
- Varusmiespalvelusajalta jää mieleeni
joitakin erittäin myönteisiä muistoja.

Tässä esitetyt osioiden sanamuodot ovat
jälkimittauksesta, mutta vastaavat osiot
olivat mukana myös ensimmäisellä mit-
tauskerralla, joten palvelusaikana tapah-
tunutta muutosta voitiin kuvata.

Kyselyssä alkuperäiset vastausvaihtoeh-
dot olivat: 1 täysin samaa mieltä, 2 osit-
tain samaa mieltä, 3 en osaa sanoa, 4 osit-
tain eri mieltä, 5 täysin eri mieltä. Sum-

mamuuttuja muodostettiin indeksinä siten, että sen ääriarvot olivat samat 1 ... 5 ja laskennallisesti suunta käännettiin niin, että suurin arvo kuvaa suurinta positiivista samaa mieltä olemista.

Summamamuuttujan vertailukelpoinen keskiarvo ensimmäisessä ja toisessa mittauksessa laskettiin niistä vastaajista, jotka olivat ilmoittaneet sotilasarvonsa toisella mittauskerralla (N = 1 294). Maanpuolustusajattelun kokonaissummamuuttujalla keskiarvo oli ensimmäisellä mittauskerralla 3,85 ja toisella 3,87, muutos siis -0,02.

Ensimmäisen ja toisen mittauskerran välisen muutoksen jakaumasta nähtiin, että 46,1:llä prosentilla vastaajista summamuuttujan arvo oli laskenut, 6,4:llä prosentilla arvo oli pysynyt täsmälleen samana ja 47,5:llä prosentilla arvo oli kasvanut. Laskevat pistemäärät olivat kuitenkin sen verran suurempia kuin nousevat, että keskiarvona muutos on lievästi negatiivinen.

Maanpuolustustahdon laskeminen varusmiespalveluksen aikana ei ole uusi ilmiö, se on havaittu useasti aikaisemmin.²

SOTILAAN SOSIAALISUUS

Sosiaalisuuden keskeisiä tutkijoita on viime vuosina ollut psykologian professori Liisa Keltikangas-Järvinen. Hänen mukaansa sosiaalisuudessa on erotettava kaksi käsitettä ja asiaa: sosiaalisuus temperamentin tyyppinä sekä sosiaaliset taidot³. Sosiaalisuus on synnynnäinen temperamenttipiirre, ja se liittyy haluun olla ihmisten kanssa. Sosiaaliset taidot puolestaan ovat opittuja ja ne tarkoittavat kykyä

olla muiden kanssa. Sosiaaliset taidot eivät liity mihinkään tiettyyn temperamentti-tyyppiin.

Käyttämässäni aineistossa sosiaalisuutta on mitattu alun perin kolmelta toista väittämätyyppisellä osiolla. Osioiden vallinnan taustalla on Käyttäytymistieteiden laitoksen ja sen tutkijoiden vuosikymmenien kokemus varusmies- ja reserviläistutkimuksista. Aineistossa tarkasteltiin eri osioiden sopivuutta summamuuttujaksi ottaen huomioon myös se, että mittarin piti olla toimiva sekä alku- että loppumittauksissa. Osioanalyysissa käytettiin myös reliabiliteetin laskentaa ja poistettiin yksi osio siitä syystä, että se laski mittarin reliabiliteettia. Käytössä ei ole ollut vastaavaa kansainvälisissä tutkimuksissa validoitua mittaria. Sosiaalisuuden mittarin taustalla ei myöskään ole mitään yhtä teoriaa, vaan aineistoon mukaan otetut osiot perustuvat niiden käyttöön aikaisemmissa kotimaisissa tutkimuksissa tutkittaessa varusmiehiä ja reserviläisiä. Lopulliseksi reliabiliteetikertoimen arvoksi muodostui ,797 (Cronbachin alpha).

Osioanalyysin tuloksena valittiin siis yhteensä 11 osiota mukaan lopulliseen summamuuttujaan. Samoin kuin edellä maanpuolustusajattelun summamuuttujassa meneteltiin tässäkin. Kyselyssä alku- peräiset vastausvaihtoehdot olivat: 1 täysin samaa mieltä, 2 osittain samaa mieltä, 3 en osaa sanoa, 4 osittain eri mieltä, 5 täysin eri mieltä. Summamamuuttuja muodostettiin indeksinä siten, että sen ääriarvot olivat samat 1 ... 5 ja laskennallisesti suunta käännettiin niin, että suurin arvo kuvaa suurinta positiivista samaa mieltä olemista. Sisällöltään negatiivisten osioi-

den suunta oli siis tarpeen kääntää päinvastaiseksi.

Summamuuttuja muodostettiin seuraavista osioista:

- Minun on helppo solmia ystävyysuhteita
- En kestä komentelua ja määräämistä
- Jos näen että joku on pulassa, menen auttamaan
- Olen saanut kavereita omassa tuvassani
- Tunnen oloni vaivautuneeksi muiden seurassa
- Asiat sujuisivat paremmin, jos jokainen huolehtisi vain omista asioistaan
- Viihdyn yleensä hyvin ryhmätilanteissa
- Omassa tuvassani on ainakin joitakin hyviä tyyppejä
- Yleensä pidän yhteisten sääntöjen noudattamista tärkeänä, vaikka siitä olisi minulle vaivaa
- Kavereiden velvollisuus on auttaa toisiaan
- Jos ryhmälle on annettu joku tehtävä, niin jokaisen on hoidettava oma osuutensa.

Osiolina käytettyjen väittämien sisältöä tarkasteltaessa on helppo huomata, että väittämät kuvaavat yhtäläillä sosiaalisuutta temperamenttipiirteinä kuin sosiaalisia taitoja. Lisäksi mukana on väittämiä, jotka tuntuvat relevanteilta ainoastaan militaariympäristössä, mutta eivät välttämättä tule esiin siviilimaailmassa ainakaan yhtä voimakkaasti. Esimerkkinä tästä on käskyjen ja määräysten noudattaminen. Mittaria ei siis voida pitää tavanomaisena sosiaalisuuden mittarina, vaan se voidaan nimetä sotilaan sosiaalisuuden mittariksi.

Tarkastelin yhdentoista osion joukkoa myös pääkomponenttiallyysilla ja osoittautui, että erotettavissa oli neljä ulottuvuutta. Niitä voidaan kuvata seuraavilla termeillä

- yhteisvastuu (yhteisten sääntöjen noudattaminen esimerkiksi),
- ryhmäsosiaalisuus (sopeutuminen toimintaan ryhmässä),
- tupakaveruus (hyvien kavereiden löytyminen omasta lähiryhmästä) sekä
- sisäänpäin kääntyneisyys (muiden asioihin ei pitäisi puuttua).

Neljästä ulottuvuudesta oli mahdollista muodostaa erillisiä summamuuttujia, mutta kuitenkin osoittautui, että niiden reliabiliteetit jäivät suhteellisen huonoiksi. Luontevinta oli käyttää yhdentoista osion summamuuttujaa kokonaisuutena.

Konstruoidun mittarin ulottuvuuksista negatiivinen puoli eli sisäänpäin kääntyneisyydeksi nimetty komponentti herättää kyllä pohdintoja muistakin näkökulmista. Persoonallisuuspsykologian perusteissa puhutaan ekstroversio-introversio-ulottuvuudesta. Normaalissa ihmisten välisessä kanssakäymisessä tällaiset piirteet on helppo havaita, ja niin ihmiset myös tekevät – tavallaan jopa implisiittisesti luokittelevat yhteisönsä jäseniä ja alkavat suhtautua heihin sen mukaisesti. Tässä käytettävissä oleva aineisto ei mielestäni kuitenkaan anna kunnon mahdollisuuksia näiden persoonallisuuden piirteiden käsittelyyn. Tässä nämä piirteet ovat osa sosiaalisuutta – joko heikentävät tai vahvistavat sitä.

Summamuuttujan keskiarvo ensimmäisellä mittauskerralla oli 4,13 ja toisella

4,15. Mitattu muutos oli lievästi positiivinen 0,02. Muutos oli negatiivinen 42,4:llä prosentilla vastaajista, täsmälleen saman arvon kummallakin mittauskerralla sai 10,6 prosenttia ja positiivisen muutoksen saaneiden osuus oli 47,0 prosenttia. Muutos on mitattu niistä vastaajista, jotka antoivat riittävän täydelliset vastaukset toisella mittauskerralla. Sosiaalisuuden muutoksen kannalta tulos on positiivinen, varusmiespalveluksen aikana tällä tavalla mitattu sotilaan sosiaalisuus on parantunut.[†]

MAANPUOLUSTUSAJATELUN JA SOTILAAIN SOSIAALISUUDEN VOIMAKAS RIIPPUVUUS

Maanpuolustusajattelun ja sotilaan sosiaalisuuden tarkastelussa huomattiin nopeasti, että summamuuttujat korreloivat keskenään voimakkaasti. Itse asiassa tilanne oli se, että sosiaalisuus selitti erittäin hyvin varusmiehen valikoitumista johtajakoulutukseen, hänen saamiaan myönteisiä kokemuksia palveluksesta tai vaikkapa sitä, kuinka paljon hän luotti itseensä, aseisiin tai ryhmänsä toimintaan taistelussa. Sotilaan sosiaalisuuden tarkastelu on selvästi tutkimuskohde, joka edellyttäisi paljon lisää empiiristä tutkimusta.

Maanpuolustusajattelun ja sotilaan sosiaalisuuden korrelaatio ensimmäisellä

mittauskerralla oli ,551, toisella mittauskerralla ,469 ja muutosta kuvaavien muuttujien korrelaatio ,344. Kaikki kertoimet ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p = ,01$). Riippuvuudet on laskettu molemmilla tutkimuskerroilla vastauksen antaneista tutkituista.

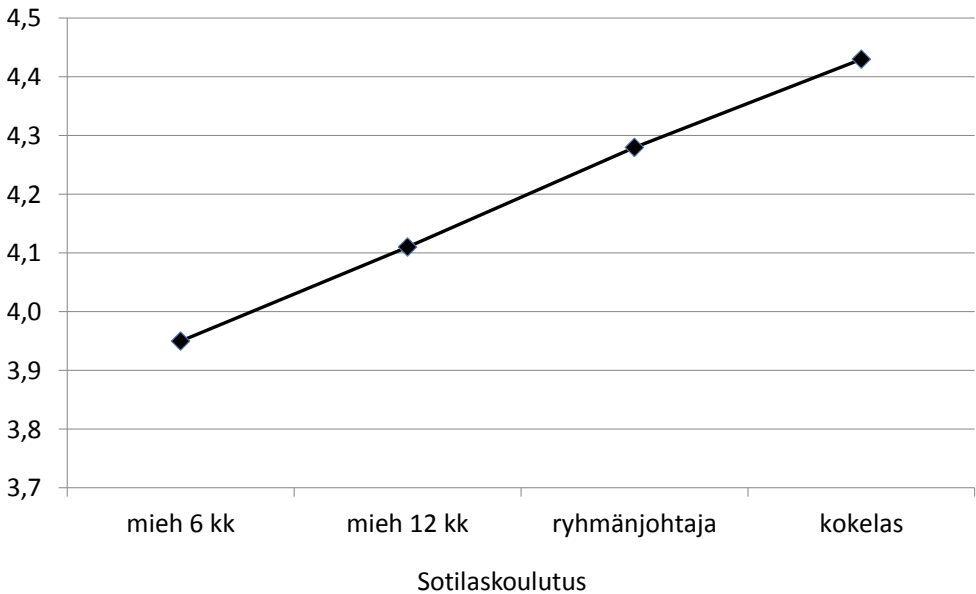
SOSIAALISUUDESTA JA JOHTAJAKOULUTUKSEEN VALIKOITUMISESTA

Aineistossa on helppo tarkastella sotilaan sosiaalisuuden ja johtajakoulutukseen valikoitumisen yhteyttä, koska toisella mittauskerralla kysyttiin vastaajan sotilasarvo palveluksen lopussa. Seuraavassa kuviossa tarkastelen yhteyttä varianssianalyysin (ANOVA) avulla.

Kuvio kertoo, että kokelaiksi kouluteuilla sosiaalisuus on palveluksen alkaessa saanut erittäin suuren arvon, joka on lähellä mittarin arvojen ylärajaa. Vastavasti voidaan todeta, että ei kuuden kuukauden koulutukseen valikoituneiden tai jääneiden miestenkin keskiarvo ole huono, mutta selvästi pienempi kuin kokelailla. Kuvajaaja on aivan lineaarinen, ja kaksi muuta koulutusryhmää sijoittuvat säännöllisesti ääripäiden väliin. Tietojenkeruun teknisistä syistä 9 kuukautta palvelleet varusmiehet jätettiin tutkimuksesta pois.

[†] Sosiaalisuuden positiivinen muutos olisi ollut suurempikin, jos mukaan olisi otettu kaikki ensimmäisellä mittauskerralla mukana olleet varusmiehet. Tällöin mukaan olisivat tulleet esimerkiksi palveluksensa jostain syystä keskeyttäneet, ja tulos olisi luultavasti vääristynyt. Sinänsä aineisto olisi antanut mahdollisuuksia tutkia keskeyttäneiden psykososiaalisen toimintakyvyn ominaisuuksia, koska keskeyttäneet olisi voinut lisätietojenhankinnalla identifioida vastaajajoukosta. Tällaisia analyyssejä ei kuitenkaan tehty.

Sosiaalisuusindeksi, 1. mittaus

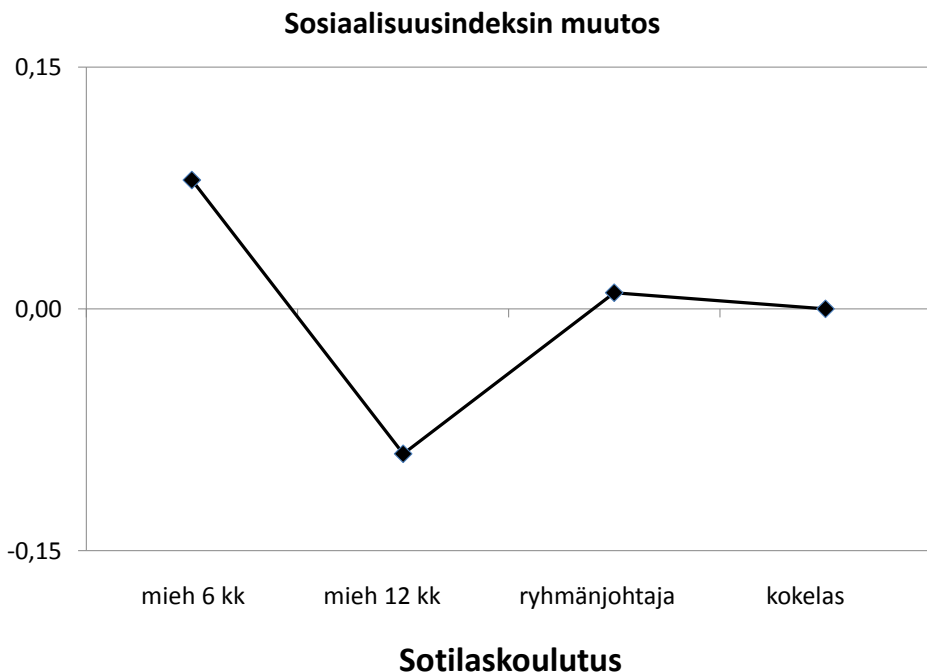
Kuvio 1. Sotilaan sosiaalisuuden ensimmäisen mittauskerran keskiarvot koulutuksen mukaisissa ryhmissä varianssianalyysissa (ANOVA), $F = 61,6$, $p = ,000$, $N = 1\,304$. Skaala 1 ... 5, koko skaalaa ei piirretty näkyviin.

Kuvion tuloksen voi ilmaista niinkin, että sotilaan sosiaalisuus palveluksen alkaessa ennustaa hyvin varusmieskoulutuksen ”tulosta” ainakin yksilön kannalta, jos tavoitteena on mahdollisimman hyvä sotilasarvo. Tietenkin voidaan herättää myös kysymys siitä, onko nyt käytössä olevan valinta- ja koulutusprosessin tulos koulutettujen johtamistaitojen ja -kykyjen kannalta ideaalisin mahdollinen, mutta tätä ei voida arvioida tämän tutkimuksen perusteella kattavasti. Alempana kommentoin kokelaiden näkemystä saamastaan koulutuksesta yhdestä näkökulmasta.

Kuvion 2 antama tulos kertoo mielenkiintoisesti sen, millaisia muutoksia so-

tilaan sosiaalisuudessa on tapahtunut koulutuksen aikana. Muutokset eivät ole suuria, mutta kuitenkin ryhmien väliset erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät. Yllättävää on 12 kuukautta palvelleiden sosiaalisuuden pudotus, $-0,09$ pistettä. Toisaalta eniten on parantunut kuuden kuukauden varusmiesten sosiaalisuus, $,08$ pistettä. Koulutuksen päättyessä miehistötason koulutuksen saaneiden sosiaalisuus oli samalla tasolla kummassakin ryhmässä.

Ryhmänjohtajien ja kokelaiden sosiaalisuus ei ole muuttunut lainkaan, ryhmänjohtajien muutos on $,007$ pistettä ja kokelaiden muutos tasan nolla. Johtaja-

Kuvio 2. Sotilaan sosiaalisuuden keskiarvon muutokset koulutuksen mukaisissa ryhmissä varianssianalyysissa (ANOVA) $F = 9,16, p = ,000, N = 1\ 267$). Skaala -2,45 ... 2,45, koko skaalaa ei piirretty näkyviin.

koulutuksen saaneiden ryhmissä saattaa olla kysymys niin sanotusta kattoefektistä, eli pistemäärä on jo alkumittauksessa ollut niin korkea, että sen kasvaminen on vaikeata. Joka tapauksessa positiivista on se, että muutosta huonompaan ei ole tapahtunut.

Kuusi kuukautta palvelleiden muutos on positiivinen, ja tälle tulokselle ei aineiston perusteella löydy selkeää syytä samoin kuin ei sillekään, miksi 12 kuukautta palvelleiden muutos on negatiivinen. Tässä aineistossa tähän ryhmään kuuluvat ovat pääasiassa ajoneuvonkuljettajia, ja tieteen-

kin voidaan ajatella, että pelkästään palvelusajan pituus on vaikuttanut jollakin tavalla kyynistävästi. Mahdollista on, että ajoneuvonkuljettajilla palvelus on ajoittain pitkäväteistä, mielekästä tehtävää ei koko ajan ole. Kuitenkin tietty määrä kuljettajia tarvitaan esimerkiksi harjoituksia varten, jolloin kuljetustarve on suurimmillaan. Heille ei ole jostain syystä muodostunut myöskään täysin selkeää kuvaa tulevasta sodan ajan tehtävästä. Täysin selkeä kuva on 33:lla prosentilla 12 kuukauden miehistä, kokelaiden ryhmässä vastaava osuus on 52 prosenttia.

Ajoneuvonkuljettajia koskeva tulos antaa kyllä aihetta tutkia asiaa laajemminkin, koska nimenomaan kuljettajakoulutusta pidetään asevelvollisille siviilissäkin hyödyllisenä. Tässä yhteydessä aiheeseen ei ole mahdollisuutta laajemmin puuttua, vaikka aineiston perusteella on selvästi nähtävissä, että myös palvelusmotivaatiossa on puutteita. Ryhmän tulokset ovat muita huonompia myös siten, että heillä luotamus puolustusvoimiin laskee suhteessa eniten. Taustaltaan he ovat enimmäkseen ammattikoulun käyneitä ja usein maaseudulta taajamien ulkopuolelta tulevia miehiä. Onko heidät saatu rekrytoitua kuljettajiksi, koska he arvioivat muita useammin koulutuksesta olevan hyötyä? Palvelusajan pituus ja mahdollisesti palveluksen koettu pitkäväteisyys saattavat koi- tua heille rasitteeksi: pidempi koulutus ei motivoikaan niin kuin voisi olettaa.

SOTILAAN SOSIAALISUUS JA PSYKOSOSIAALINEN TOIMINTAKYKY

Käyttämässäni aineistossa on useita mit- tareita, joita voisi kuvata yleisnimellä psykososiaalisen toimintakyvyn mittarit. Kaikkien niiden käsitteleminen sosia- lisuuden yhteydessä on toisen artikkelin aihe, mutta mainitsen tässä vain kaksi: neuroottisuus ja stressinsietokyky. Neu- roottisuutta mitattiin sekä alku- että jälki- kyselyssä kansainvälisesti validoidulla Big Five Inventory (BFI) -mittariston osamit- tarilla, josta suomeksi käytetään nimitystä neuroottisuus. Mittarin osiot on sovitettu ja käännetty suomeksi. Analyysissa voitiin todeta, että mittari toimii hyvin meilläkin ja sen reliabiliteetti on hyvä. Sosiaalisuu-

den korrelaatio ensimmäisellä mittausker- ralla oli neuroottisuuteen $-,496$ ja toisella mittauskerralla $-,495$. Molemmat riippu- vuudet ovat tilastollisesti erittäin merkit- seviä $0,01$ -tasolla (kaksipuolinen testi).

Lisäksi voitiin todeta, että neuroot- tisuuden muutoksen ja sosiaalisuuden muutoksen riippuvuus oli niin ikään ne- gatiivinen $-,319$. Nämä kaksi tekijää ovat muuttuneet palveluksen aikana siis eri suuntiin.

Stressinsietokyvyn mittari on kehi- tetty Käyttäytymistieteiden laitoksella, ja totean siitä ainoastaan, että myös sen reliabiliteetti on hyvä. Mittari on useas- ta osiosta muodostettu summamuuttuja tässä aineistossa käytettyjen muiden mit- tareiden tapaan. Stressinsietokyvyn ja sosiaalisuuden korrelaatio ensimmäisellä mittauskerralla oli $-,498$ ja toisella $-,419$. Edelleen näiden kahden tekijän muu- tosten korrelaatio oli negatiivinen $-,313$. Kaikki riippuvuudet ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä $0,01$ -tasolla (kaksi- puolinen testi).

BFI-neuroottisuusmittarilla saatu kor- kea pistemäärä viittaa muun muassa alhaiseen stressinsietokykyyn Mattilan⁴ tekemässä työyhteisön tutkimuksessa. Sama tulos on saatu siis tässäkin aineis- tossa. Tämänkin tutkimuksen kannalta huomionarvoinen on myös se Mattilan havainto, että neuroottisuus vähentää verkostoyhteyksiä työyhteisössä. Neuroot- tisilla ja stressaantuneisuuteen taipuvaisilla henkilöillä voidaan ajatella olevan taipu- mus vetäytyä muun yhteisön toiminnasta. Varusmiesten koulutuksen kannalta tämä voidaan nähdä niin, että ”pakotettu” yh- teistoiminta esimerkiksi jääkäriyhtymässä

nostaa näiden henkilöiden stressioiretasoa ja sitä kautta mahdollisesti heikentää koulutuksen tulosta ja jopa ryhmän toimintaa kokonaisuutena. Ryhmän kiinteyden taso saattaa pysyä alhaisena. Käytännön koulutustilanteessa saattaa olla hyvinkin todennäköistä, että stressioireileva ja jopa ahdistunut koulutettava purkaa omalla tavallaan mutta havaittavasti mielentilaansa, mikä vaikuttaa myös kouluttajien ja todennäköisesti vertaistenkinnäkemyksiin henkilön sopeutumisesta koulutukseen.

Ryhmän kiinteys on sotilasjoukon toiminnan kannalta tärkeä tekijä, ja hyvältä tuntuva tulos on se, että toisella mitauskerralla mitattu ryhmän kiinteyden korrelaatio sosiaalisuuteen miehistötason koulutuksen saaneiden joukossa oli ,362. Tämäkin riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkitsevä. En selvitä kiinteys-muuttujankaan sisältöä tässä laajemmin, mutta riittänee kuvaukseksi, että muuttuja mittaa muun muassa vastaajan halukkuutta pysyä ryhmässä.

Näin näyttää siis siltä, että tässä aineistossa löydetty sotilaan sosiaalisuus on tärkeä tekijä, joka on käänteisessä yhteydessä tekijöihin, joita voi pitää epäedullisina sotilasjoukossa pärjäämisen kannalta. Toisaalta sosiaalisuus edistää koulutuksessa etenemistä ja toimintaa ryhmässä ja on edullinen tekijä ryhmän kiinteyden kannalta.

SOSIAALISUUDEN TAUSTATEKIJÖISTÄ

Sosiaalisuutta tässä kuvaavassa summamuuttujassa on mukana sekä persoonallisuuden piirteitä että sosiaalisia taitoja. Tutkimuksen kokonaisuuden kannalta

voidaan aina kysyä, mistä nämä ominaisuudet sitten ovat syntyneet. Asevelvollinen on yksilö, ja yksilön kehityksen taustalla on tietenkin monia tekijöitä. Asevelvollisiin liittyvissä tutkimuksissa näitä taustatekijöitä on tutkittu vähän, mutta joitakin havaintoja on silti mahdollista tehdä.

Käyttämässäni aineistossa yhtenä yksilöiden taustatekijänä on käytetty sosiaalisen pääoman summamuuttujaa, joka puolestaan on konstruoitu niin, että sen voidaan ajatella kuvaavan yksilön resurssija. Nämä resurssit koostuvat koulumenestyksestä, perhetaustasta ja myös henkilön ja perheen talouden tilanteesta.

Olli Harinen ja Anitta Hannola⁵ ovat tutkineet varusmiesten perheen taloudellisen aseman yhteyttä maanpuolustustahtoon. Maanpuolustustahtoon mitatarina he ovat käyttäneet yleisen maanpuolustustahtoon summamuuttujaa (kuusi väittämöosiota). Osoittautui, että maanpuolustustahtoon keskiarvo oli korkeimmillaan keskituloisista perheistä lähtöisin olevien varusmiesten ryhmässä. Maanpuolustustahtoon keskiarvo oli pienempi sekä vähävaraisista että varakkaista perheistä tulleiden varusmiesten joukossa.⁶ Perheen taloudellisen tilan arviointi tässä perustuu varusmiesten omaan arvioon. Tutkijat eivät arvioinnissaan pidä perheen varakkuutta kuitenkaan maanpuolustustahtoon merkittävästi vaikuttavana tekijänä.

Huomionarvoista silti on, että tässä on havaittu käyräviivainen riippuvuus suhteessa maanpuolustustahtoon. Perheen varakkuutta voidaan pitää yhtenä osatekijänä yksilön resurssija kuvaavassa taust-

tassa. Käyttätymistieteiden laitoksella tehdyssä Varusmiestutkimus 2005:ssä havaittiin, että tuossa tutkimuksessa kuvattu sosiaalinen pääoma oli myös käyräviivaisessa yhteydessä maanpuolustustahtoon.⁷ Maanpuolustustahto oli korkeimmillaan ”keskiryhmissä”, maanpuolustustahto oli pienempi sekä vähemmän että enemmän sosiaalista pääomaa saaneiden ryhmissä. Sosiaalinen pääoma oli tässäkin tutkimuksessa konstruoitu niin, että se kuvaa yksilön sosiaalisia resursseja, perheen taloudellisen tilan lisäksi muun muassa koulutustaustaa sekä ihmissuhteita.

Käyttämässäni Varusmiestutkimus 2010:n aineistossa on mahdollista tarkastella myös perheen varakkuuden ja maanpuolustustahdon välistä yhteyttä. Jos maanpuolustustahdon mittarina käytetään perinteistä mittaria eli väitettä ”Jos Suomen hyökättäisiin, pitäisikö meidän puolustautua aseellisesti vaikka tulos näyttäisi epävarmalta” varusmiespalveluksen alun mittauksessa saadaan samanlainen tulos kuin Harinen ja Hannonen ovat raportoineet. Maanpuolustustahdon ja perheen varakkuuden välinen riippuvuus näin kuvattuna on käyräviivainen. Konstruoimani moniosioisen yhdistetyn yleisen maanpuolustustahdon eli maanpuolustusajattelun mittarin tarkastelussa vastaa käyräviivaisuutta yhteydessä perheen varakkuuteen ei havaita. Mielenkiintoista on kuitenkin se, että tarkasteltaessa maanpuolustustahdon muutosta varusmiespalveluksen aikana alku- ja loppumittauksen erotuksena havaitaan, että positiivisin muutos on taas keskiryhmissä ”keskituloinen” ja ”melko vähätuloinen”. Muutoksen yleinen trendi on lievä lasku varusmies-

palveluksen aikana, mutta lasku on siis suurempi varakkaiden ja hyvätuloisten ja toisaalta vähävaraisten perheiden varusmiesten ryhmissä.

Nyt tässä samassa aineistossa voidaan erittely viedä pitemmälle ja tarkastella sosiaalisuuden ja sosiaalisen pääoman välistä riippuvuutta. Tulos on se, että sotilaan sosiaalisuudella ja sosiaalisella pääomalla on selvä ja suurin piirtein lineaarinen riippuvuus. Yksilön ennen varusmiespalvelusta hankkimat tai saamat sosiaaliset resurssitekijät näyttävät johtavan siis kehittyneempään sosiaalisuuteen, joka puolestaan on etu varusmiespalveluksessa pärjäämisessä ja etenemisessä.

Osittaiskorrelaatioanalyysi kertoo kuitenkin sen, että sosiaalisella pääomalla ja maanpuolustusajattelulla ei ole riippuvuutta kun sosiaalisuuden vaikutus kontrolloidaan. Tilanne on sama sekä alku- että loppumittauksessa.

Maanpuolustusajattelun kokonaisuuden selittämisen kuva muodostuu siis jokseenkin monimutkaiseksi. Eri tekijöiden välisiin suhteisiin sisältyy käyräviivaista riippuvuutta, jota on vaikea ensinnäkin havaita ja toiseksi selittää. Tärkeää olisi jatkaa tutkimuksia sekä empiirisesti että yhteiskuntapoliittisista pohdinnoista lähtien. Miksi maanpuolustus kiinnostaa vähemmän heikoista sosiaalisista lähtökohdista tulevia ja toisaalta parhaat sosiaaliset lähtökohdat saaneita? Voiko kysymys olla siitä, että heikoista lähtökohdista tulevilla ei ole resursseja paneutua varusmieskoulutukseen – tai ottaa vastaan annettua koulutusta – ja sitä seuraavaan reserviläisyyteen ja parhaista lähtökohdista tulevia koulutus ei puolestaan kiinnosta, vaan

muita asioita – koulutuksen ja tutkintojen hankkimista ja oman uran luomista esimerkiksi – pidetään tärkeämpiä?

Maanpuolustustahdon painopiste on tietyllä tavalla sosiaalisissa keskiryhmissä. Lohdullista tässä on se, että esimerkiksi ”keskituloisiksi” Harisen ja Hannolan tutkimuksessa arvioi perheensä 58 prosenttia vastanneista varusmiehistä. Käyttämässäni aineistossa vastaava osuus oli 61 prosenttia. Keskituloiset muodostavat siis enemmistön asevelvollisista.

VARUSMIEHETÄ RESERVILÄISEKSI

Käyttämässäni aineistossa on mahdollista tarkastella suppeasti myös, kuinka tutkitut varusmiehet näkevät itsensä asevelvollisina varusmiespalveluksen päättymisen jälkeen. Aineistoon sisältyy kaksi väittämäkysymystä: ”Puolustusvoimat pitää kertausharjoituksia tärkeinä. Pidän velvollisuutenani osallistua kertausharjoitukseen, jos saan käskyn” ja ”Olin tullevaisuudessa halukas (esimerkiksi parin vuoden kuluttua) osallistumaan jossain kiinnostavassa muodossa vapaaehtoisen reserviläistoimintaan”. Vastausvaihtoehdot olivat ”Täysin samaa mieltä” ... ”Täysin eri mieltä” viisiasteisella asteikolla.

Olen jo toisessa yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että monien varusmiesten mielestä ”asevelvollisuuden suorittaminen” näyttää päättyvän varusmiespalveluksen läpäisemiseen.⁸ Kuuden kuukauden varusmiespalveluksen suorittaneista 40 prosenttia on osittain tai täysin eri mieltä kertausharjoituksia koskevasta väittämästä. Kaikista tutkituista 55 prosenttia on osittain tai täysin samaa mieltä

väittämän kanssa. Lähes puolet palveluksen suorittaneista varusmiehistä ei siis ole hahmottanut kertausharjoitusten merkitystä siten kuin se asevelvollisuuslaissa on säädetty.

Vielä lohduttomampi kuva saadaan vapaaehtoisesta reserviläistoiminnasta. Kuusi kuukautta palvelleiden joukossa vain 10 prosenttia oli kiinnostunut vapaaehtoisesta reserviläistoiminnasta. Kiinnostuneita löytyi lähinnä vain kokelaiden joukosta (60 %) ja koko tutkitussa joukossa kiinnostuneiden osuus oli 24 prosenttia. Ilmiö on sinänsä kyllä tuttu vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimijoille.

Näistä kahdesta osiosta oli mahdollista muodostaa summamuuttuja, jota nimetään reserviläisyydeksi. Vaikka osioita on ainoastaan kaksi, on muuttujan reliabiliteetti (Cronbachin alfa) hyvä, ,742. Tämän muuttujan avulla on helppoa tarkastella muutamia yhteyksiä tässä jo käsiteltyihin muuttujiin.

Kuten olettaa saattaakin, reserviläisyyden summamuuttuja korreloi voimakkaasti edellä esittelemäni maanpuolustusajattelun kokonaismuuttujan kanssa toisella mittauskerralla, korrelaatiokertoimen arvo on ,685 (N = 1 300, p = 0,01). Reserviläisyys on yhteydessä myös sosiaalisuuteen, korrelaatio sosiaalisuusindeksin kanssa toisella mittauskerralla on ,324 (N = 1 280, p = 0,01).

Sosiaalisen pääoman summamuuttujan avulla kuvattu varusmiehen sosiaalinen tausta ei sen sijaan näyttäisi olevan yhtä voimakkaassa yhteydessä reserviläisyyteen. Korrelaatiokertoimen arvo on nytkin tilastollisesti erittäin merkitsevä, mutta itseisarvoltaan edellisiä pienempi ,159

($N = 1\,313$, $p = 0,01$). Tässä riippuvuudessa keskeinen tekijä lienee edellä kuvamani kokelaisten ryhmä.

Edellä olen maininnut kaksi psykosomaalisen toimintakyvyn mittaria, BFI-neuroottisuuden ja stressioirelistan. Yllättävää ei ole, että näiden yhteys reserviläisyyteen on negatiivinen. BFI-neuroottisuuden ja reserviläisyyden korrelaatio on toisella mittauskerralla $-,225$ ($N = 1\,266$, $p = 0,01$) ja stressioirelistan vastaavasti $-,231$ ($N = 1\,283$, $p = 0,01$).

Reserviläisyys on siis näiden tulosten mukaan selvästi yhteydessä yleiseen maanpuolustusajatteluun ja mitattuna ilmiönä se käyttäytyy samaan tapaan, mitä kuvaa yhteys sosiaalisuuteen. Jossain määrin poikkeavaa on lievempi yhteys sosiaaliseen taustaan. Tämän aineiston perusteella tätä ei kuitenkaan voida selvittää sen pidemmälle. Kertausharjoitusosallistumista ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kiinnostavuutta olisi ilman muuta syytä tutkia lisää.

Edellä käyttämässäni kokonaismaanpuolustusajattelun summamuuttujassa on mukana osio vastaajan suhtautumisesta ajatukseen varusmiespalveluksen vapaaehtoisuudesta: ”Olisin tullut varusmiespalvelukseen, vaikka sen suorittaminen olisi ollut vapaaehtoista.” Muiden osioiden tapaan tätä asiaa on kysytty sekä alku- että loppumittauksessa, joten tämän vapaaehtoisuusasenteen muutos voidaan laskea. Osoittautui, että reserviläisyyden summamuuttuja korreloi positiivisesti toisella mittauskerralla mitattuna vapaaehtoisuusasenteeseen, korrelaatio oli $,660$ ($N = 1\,339$, $p = 0,01$). Ensimmäisellä mittauskerralla positiivisesti vapaaehtoi-

suuteen suhtautuneita oli 32 prosenttia ja muutosta toiseen mittaukseen oli $+8$ prosenttiyksikköä. Palveluksen aikana suhtautuminen oli siis parantunut.

Varusmiesten vapaaehtoisuusasenteeseen liittyy kuitenkin yksi huolestuttava piirre – trendi näyttää alenevalta. Vuonna 2002 tehdyssä varusmiestutkimuksessa palveluksen vapaaehtoisuuteen positiivisesti suhtautuneita oli 56 prosenttia ja vuonna 2005 vastaavassa tutkimuksessa osuudeksi saatiin 43 prosenttia.⁹ Tässä on käsillä ehkä yksi maanpuolustusajattelun muutokseen liittyvä heikko signaali. Harisen ja Hannolan¹⁰ raportin mukaan varusmiesten yleinen maanpuolustustahto – mitattuna eri tavalla kuin tässä – on vuodesta toiseen lievästi mutta havaittavasti alenemassa.

ERÄS HAVAINTO KOKELAISTA KOULUTUKSEN LOPPUVAIHEESSA

Tässä esittelemieni tulosten perusteella näyttää siis siltä, että valinnat johtajakoulutukseen ovat yhteydessä koulutettavan sosiaalisuuteen – tässä käytetyllä mittarilla, joka kuvaa sotilaan sosiaalisuutta, ei välttämättä sosiaalisuutta kaikissa niissä aspekteissa, jotka esimerkiksi siviilityöelämässä saattavat tulla kyseeseen. Valinnat johtajakoulutukseen perustuvat palveluksen aikana tehtyihin psykologisiin kokeisiin (p-koe), kouluttajien tekemiin havaintoihin ja valintoihin, vertaisarviointeihin sekä henkilön omaan halukkuuteen. Kun tulos on, että sosiaalisimmat keskimäärin valitaan pisimpään johtajakoulutukseen eli reserviupseerikoulutukseen, voidaan tätä tarkastella mones-

ta näkökulmasta. Käykö itse asiassa niin, että koulutukseen valitaan ”helpoimmin koulutettavat”, joko eksplisiittisesti tai implisiittisesti? Onko mahdollisesti niin, että kouluttajat valintoja tehdessään käyttävätkin koulutettavan sosiaalisuutta ja sosiaalisia taitoja implisiittisenä valintakriteerinä huomaamattaan? Tähän ei tämän tutkimusaineiston perusteella voida vastata. Vastakkainen tulkinta voisi olla esimerkiksi se, että myös sotilaan sosiaalisuus ja koulutettavuus eli kyky ottaa vastaan annettua koulutusta korreloivat voimakkaasti. Kyky ottaa vastaan koulutusta näkyy tietenkin koulutustuloksissa, testeissä ja kokeissa.

Loppukyselyssä vastaajilla oli mahdollisuus arvioida saamaansa koulutusta muutaman väittämäkysymyksen avulla. Käsittelen tässä ainoastaan yhtä: ”Koulutus on antanut minulle valmiuksia taistelutilanteen henkiseen kestämiseen”. Vastausvaihtoehdot olivat täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä, en samaa enkä eri mieltä, osittain eri mieltä ja täysin eri mieltä. Kokelaita aineistossa oli yhteensä 141 ja 17 (12,0 %) heistä vastasi olevansa osittain tai täysin samaa mieltä. Tämä osuus oli kylläkin pienempi kuin muissa sotilasryhmissä, mutta on kuitenkin mielenkiintoinen tarkastelun kohde.

Yksi tutkimusaineistoon sisältyvä psykososiaalisen toimintakyvyn mittari on Rosenbergin Self-Esteem Scale, joka on kansainvälisesti validoitu yleisen itsetunnon mittari ja myös Suomessa laajasti käytetty ja suomeksi käännetty. Eri mitta-
reiden vertailussa kahden edellä kuvatun kokelasryhmän välillä osoittautui, että nimenomaan tämä mittari erotteli muista

ne, jotka olivat eri mieltä koulutuksen antamasta henkisestä valmiudesta. Varianssi-analyyysissa testisuure F sai arvon 20,074 ($p = ,000$) ja kahden ryhmän keskiarvot jälkimittauksessa olivat 42,18 (eri mieltä olevat) ja 44,85 (kaikki muut). Muutoksen tarkastelu näytti sen, että eri mieltä olevan ryhmän keskiarvo tällä mittarilla oli palveluksen aikana laskenut 1,00 pistettä kun muussa ryhmässä arvon kasvu oli 2,51 pistettä. Mittarin arvojen vaihteluväli on 10 ... 50.

Aineiston perusteella ei voi päätellä mistä itsetunnon lasku on aiheutunut. Tutkittavat ovat joka tapauksessa läpäisseen koulutuksensa kokelaina. Koulutuksessa on kuitenkin ilmennyt jotain sellaista, minkä perusteella kielteinen näkemys koulutuksen antamista henkisistä valmiuksista on syntynyt. Kummassakin vertailussa ryhmässä maanpuolustusajat-
telun summamuuttujan keskiarvo on hie-
man kasvanut, mutta ryhmien välinen ero on säilynyt samansuuruisena. Ryhmien välillä on siis joitakin lähtökohtaisia eroja, jotka kenties heijastuvat koulutukselle etukäteen ajatellen asetetuista vaatimuk-
sista, mutta tällaisia eroja ei tämän aineis-
ton perusteella ole mahdollista eritellä.

MUUTTUVA MAANPUOLUSTUSAJATELU

Tässä artikkelissa olen tuonut esiin tekijän – sotilaan sosiaalisuuden – jota meillä on tutkittu vähän. Tulosten mukaan sotilaan sosiaalisuus on voimakkaassa yhteydessä maanpuolustusajatteluun sekä siihen, kuinka varusmiehet näkevät itsensä reserviläisinä. Ilman mitään tilas-

tollista polku- tai kausaalista analyysia on nähtävissä, että sosiaalisuuden taustalla resurssina vaikuttaa sosiaalinen pääoma. Sosiaalinen pääoma käyttämässäni aineistossa on määritelty ja kuvattu niin, että arkikielellä sanottuna se kuvaa niitä eväitä, jotka varusmies on kotoaan saanut ennen varusmiespalvelustaan. Näihin eväisiin kuuluvat resurssit antavat ihmissuhteet, kodin tukema menestyminen koulussa ja myös kodin talouden resurssit.

Sosiaalinen pääoma resurssina näyttää myös vähentävän tutkittujen varusmiesten taipumusta neuroottisuuteen ja stressaantumiseen. Nämä tekijät puolestaan näyttävät korostuvan varusmiehillä, jotka eivät ”pärjää” palveluksessaan. Varusmiesten koulutusjärjestelmässä sotilaan sosiaalisuus on tulosteni mukaan selkeä etu johtajakoulutukseen etenemisessä. Havaitut eri tekijöiden väliset yhteydet eivät kuitenkaan ole selkeitä tai lineaarisia, vaan käyräviivaisia riippuvuuksia on havaittu monissa kohdin. Vaille vastausta jää esimerkiksi kysymys, miksi kaikki sosiaalisilta resurssiltaan parhaat varusmiehet eivät kuitenkaan valikoitu tai hakeudu johtajakoulutukseen. Avoimeksi kysymykseksi jää myös, ovatko kaikki reserviupseerikoulutuksen saaneet sittenkään sopivimpia johtajiksi, vaikka heidät ehkä sosiaalisuutensa perusteella valintaprosessissa onkin koulutukseen valittu.

Varusmiesten maanpuolustusajattelua ja sosiaalisuutta arvioitaessa näyttää selvältä, että keskeinen sosiaalisuutta selittävä taustatekijä on sosiaalinen pääoma. Kysymys on viime kädessä siitä, kuinka perheet tai vanhemmat sekä myös koulu onnistuvat kasvatustehtävässään lähettäessään

lapset yhteiskunnan jäseniksi. Samanlaisia lainalaisuuksia havaitaan tarkasteltaessa vaikkapa nuorten aikuisten äänestysaktiivisuutta tai heidän onnistumistaan työmarkkinoilla. Maanpuolustustahdon tai maanpuolustusajattelun rakentaminen on vain pieneltä osalta puolustusvoimien käsissä, olennaiset ratkaisut yksittäisen varusmiehen kehityksessä tehdään jo kauan ennen kuin hän astuu palvelukseen.

OMISTUSKIRJOITUS

Kirjoitan tätä artikkelia heinäkuun päivinä 2014. On kulunut 70 vuotta jatkosodan vetäytymisvaiheen taisteluista. Isäni Pentti Sinkko palveli joukkueenjohtajana ja komppanian varapäällikkönä JR 23:n riveissä ja osallistui muun muassa Nietjärven taisteluihin heinäkuussa 1944. Hänet palkittiin VR4-mitalilla kahdesti, toisen kerran tammenlehvien kera. Appeni Kalle Turjama palveli sota-aikana miehistötehtävissä Rajavartiolaitoksen joukoissa, ja hänet palkittiin Vapauden Ristin mitalilla kahdesti, siis 1. ja 2. luokan mitalilla. Sittemmin hän palveli sodan jälkeen kanta-aliupseerina Rajavartiolaitoksessa. Äitini Sirkka Sinkko palveli sairaanhoitajana Panssariprikaatin kenttäsairaalassa Kannakselta Lapin sotaan asti. Hänet palkittiin Vapauden Ristin 2. luokan mitalilla.

Vapauden Ristin mitalissa ovat sanat ”Urheudesta” ja ”Suomen kansalta”. Nämä sanat kuvaavat niitä tekijöitä, joita tässä artikkelissa olen käsitellyt – maanpuolustustahtoa ja kokonaisuuden etuun tähtäävää maanpuolustusajattelua sekä sellaista sosiaalisuutta, joka sitouttaa toimimaan kansan kokonaisuuden parhaaksi.

Viitteet

- 1 Ks. esim. Terho 2010.
- 2 Ks. esim. Kuronen 1995 ja Aurén 2003.
- 3 Ks. esim. Keltikangas-Järvinen 2011.
- 4 Mattila 2008, 7.
- 5 Harinen ja Hannola 2013.
- 6 Mt., 44.
- 7 Sinkko ym. 2008.
- 8 Sinkko 2013.
- 9 Sinkko 2012.
- 10 Harinen ja Hannola 2013, 29.

Lähteet

- Aurén, Vesa, Varusmiehen onnistumisen tunne velvollisuutensa täyttämässä. Teoksessa Risto Sinkko (toim.) Joukkosi eessä. Ajatuksia reserviläisarmeijan johtamisesta, ss. 126–143. Helsinki 2003.
- Harinen, Olli ja Hannola, Anitta, Varusmiesten maanpuolustustahto 2010-luvun alkupuolella. Tutkimustuloksia puolustusvoimissa tehdyistä varusmiesten loppukyselyistä. Maanpuolustus korkeakoulu, Käyttätymistieteiden laitos, Julkaisusarja 1, Nro 2/2013. Tampere.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa, Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. WSOY 2010.
- Kuronen, Risto, Jalkaväessä palvelevien varusmiesten motivaatioon vaikuttavat tekijät. Maanpuolustus korkeakoulu, yleisesikuntaupseerikurssin diplomityö, 1995.
- Mattila, Ilona, Persoonallisuuspiirteet ja asema sosiaalisessa verkostossa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos, 2008.
- Sinkko, Risto, Suomalaisten maanpuolustustahto ja maanpuolustusajattelu uskottavan puolustuksen näkökulmasta. Teoksessa Tiina Tarvainen (toim.), Näkökulmia uskottavaan puolustuskykyyn. Puolustusministeriö, 2012, s. 84–114.
- Sinkko, Risto, Varusmiespalvelus ja asevelvollisuuden idea. Teoksessa Juha Mäkinen (toim.) Asevelvollisuuden tulevaisuus. Maanpuolustus korkeakoulu, Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos, julkaisusarja 2 artikkelikokoelmat n:o 9/2013, s. 222–233.
- Sinkko, Risto, Harinen, Olli ja Leimu, Heikki: Suomalaisten varusmiesten maanpuolustustahto ja siihen yhteydessä olevat tekijät vuonna 2005 tehdyn kyselyn ja varusmieshaastattelujen valossa. Maanpuolustus korkeakoulu, Käyttätymistieteiden laitos, Julkaisusarja 1, Nro 2/2008.
- Terho, Sampo (toim.), Näkökulmia maanpuolustustahtoon. Maanpuolustus korkeakoulu, Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos, Julkaisusarja 2/2010 Artikkelikokoelmat, No 5. Saatavilla: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/74168/nakokulmia.pdf?sequence=1>.